

O KŘESŤANSKÉ DOKONALOSTI

Ko 3,12-17; Jk 1,2-4

Být dokonalý

Dnešní kázání začnu citátem Georgese Knighta, křesťana a profesora církevních dějin na jedné americké univerzitě: „Po svém obrácení jsem se rozhlížel po církvi, pozoroval jsem její členy a kazatele a přišel jsem k jednomu závěru: jsou to slaboši! Ničeho nedosáhli! Záhy jsem usoudil, že naprosto selhali ve snaze získat dokonalost, protože se o to dostatečně nesnažili. Chtěl jsem být jiný. Umínil jsem si, že já neselžu, protože o dokonalost budu usilovat jako nikdo jiný...Se vsí sebejistotou jsem se tenkrát rozhodl a sám sobě slíbil, že se stanu prvním dokonalým křesťanem...Ovšem můj nápad a moje předsevzetí předstihly můj životní příběh“¹

Když se vysloví slovo „dokonalost“ nebo ještě přesněji „dokonalý křesťan“, co se nám asi vybaví, co si řekneme? „Takový není“ nebo: „to není přece dosažitelné, nikdo není dokonalý“ nebo: „dokonalí jsou jen někteří, kterým se podařilo plně se ovládnout a podřídit Bohu“. Ať už však o dokonalosti smýšlíme jakkoliv, jedno nemůžeme popřít; totiž to, že o ní Bible hovoří, a že ji od křesťanů očekává. Slyšeli jsme např. slova Jakobova: „*A vytrvalost ať je dovršena skutkem, abyste byli dokonalí a neporušení, prosti všech nedostatků*“ (Jk 1,4). Možná zde poznamenáme: „Jakub zde fantazíruje. Dokonalost, neporušenost, zbavení se všech nedostatků – to je v tomto světě i pro křesťana utopie. To přece není možné splnit!“ Ale tím onen problém dokonalosti nesmeteme ze stolu. Bible po křesťanech dokonalost žádá a očekává. Jak se s tímto nárokem vypořádáme?

Je nám zapotřebí dobře porozumět, co Bible žádá, když hovoří o dokonalosti. špatné pochopení totiž může vést k vnitřním traumatům. Zkusme si nejprve nastínit co křesťanskou dokonalostí Bible nemíní. Co je slepá cesta dokonalosti.

Slepá cesta dokonalosti – zákonictví

Tento postoj vidí křesťanství jako soubor psaných (a často i nepsaných) pravidel, a cestu k dokonalosti vidí v tom, že se mu postupně podaří všechna tato pravidla zvládnout a naplnit. Je to představa dokonalosti, jako když maturant přistupuje ke zkoušce a ob stojí ve všech otázkách. Nebo je to jako když někdo vyjede na cestu autem a až do cíle neporuší žádné pravidlo silničního provozu.

Tomuto pohledu na křesťanskou dokonalost nelze upřít určitý pravdivý prvek. Ano, Bible skutečně po věřících lidech požaduje, aby zachovávali všechna Boží přikázání, aby se řídili Boží vůlí. To je nepopíratelné.

Nicméně je tu otázka: Lze křesťanství, víru v Boha, scvrknout na snahu zachovat všechna Boží přikázání? Všechna pravidla hry? Neztrácí se tu něco důležitého, ba podstatného?

Můžeme povědět, že příkladem mistrů takto pojaté víry byli v Bibli **farizeové a zákoníci**. Když se dnes řekne farizeus, tak to má až pejorativní nádech. Vybaví se nám člověk prolezlý pokrytectvím, licoměrník, falešný hráč. Ovšem, pokud bychom žili v jejich době, jako proti Židům, asi bychom na ně hleděli poněkud jinak. Farizeové byli v Judeji ctěni jako velmi zbožní a příkladní lidé, jako duchovní vzory, jako ti, kdo jsou oproti druhým lidem duchovně výše, Bohu blíže. Jakoby farizeové a zákoníci hráli duchovní extraligu, zatímco ten zbytek jen nižší soutěže. Farizeové byli prostě viruózní Božího zákona, špílmachři v dodržování všech pravidel, předpisů a nařízení. Sám apoštol Pavel, bývalý farizeus, to potvrdil slovy: „*jde-li o spravedlnost podle zákona, byl jsem bez úhony*“ (Fp 3,6). Farizeové vypilovali svou zbožnost až...k dokonalosti. Veškerý Boží zákon obsažený v Tóře, rozpracovali do 613 předpisů – 365 zákazů a 248 příkazů. Tyto psaní Boží zákony, které skutečně vyčetli z Tóry, navíc ještě obohatili o různá nepsaná ustanovení, která měla napomáhat zachovávat. Měli tedy Tóru psanou (v Bibli) a Tóru nepsanou, kterou tvořila ústní tradice otců, předávána po generace. Tak např. přikázání o šabbatu, která doplnilo 39 činností a 31 zvyků, jež nejsou v Tóře výslovně zmíněny.

Zbožnost a vztah k Hospodinu se pak poměřoval podle toho, jak se komu dařilo všechna tato ustanovení a předpisy zachovávat. Že to bylo pro mnohé neunesitelným břemenem netřeba připomínat.

V čem byl tedy problém? Co lze vytknout snaze o dokonalé zachovávání Božích přikázání? Problém byl v tom, že farizeové vtěsňali vztah k Bohu, víru v Boha, do systému položek „má dát – dal“. Je tu určitý seznam, a čím více položek si můžeš „odfajfkovat“, tím jsi Bohu blíže. Vztah k Bohu se tak představoval jako „pracovní smlouva“: plníš povinnosti – bude mzda, neplníš – budeš propuštěn. A tak namísto, aby zbožnost obohacovala, přinášela radost a zkušenost Boží blízkosti spíše svazovala do svěřací kazajky.

Do podobně slepé uličky dokonalosti však může vstoupit i křesťan 21. století. A to, pokud pojme požadavek dokonalosti zákonicky – tedy pokud bude nahlížet na křesťanský život jako na plnění křesťanských povinností. Potom se i nám může stát, že namísto, aby vztah s Bohem osvobozoval a přinášel pokoj a radost, naopak bude svazovat a nakládat neunesitelná břemena. Budeme se přitom vidět v Božích očích jako stále nedostateční, jako stále ještě ne přijatelní. V praxi života se to může projevit např. takto: „Bůh se na mě hněvá, protože jsem si včera nečetl z Bible“, nebo: „Bůh mě nepřijímá, protože jsem se ještě nezabavil svého zlozvyku“, nebo: „Bůh mě nemůže milovat, když jsem ho tolikrát zarmoutil.“

Jelikož na sobě takový křesťan vidí stále mnoho nedostatků, tak se stále cítí duchovně „pod psa“. To vede do začarovaného bludného kruhu: „Musím se více snažit, abych se stal pro Boha přijatelnějším.“ Jenže zjistí, že přes

¹) G. KNIGHT: Byl jsem dokonalý, str. 67; vyd. Luxpress Praha

všechny napnuté síly opět v něčem selže. A to ho pak vede k dalšímu sebeobviňování a ještě většímu zbožnému úsilí, které ovšem znovu někde selže, a tak znovu další úsilí v touze být Bohu přijatelným, pak další selhání – a tak pořád dokola. Je to bludný kruh, který nemá konce a vede jen k prohlubování duchovní únavy z toho všeho.

Biblická cesta

1) Dokonalý v Kristu

Za výchozí bod naší procházky biblickou dokonalostí si vezměme slova listu Židům 10,13. Zde se hovoří o tom, že zvířecí oběti, které přinášeli Izraelité nikdy nemohly opravdově smýt lidský hřích. To učinil až Pán Ježíš Kristus, který na kříži vzal na sebe hříchy celého světa, všech nás. Vynesl naše provinění na kříž a zaplatil za ně svým vlastním životem. A v tomto kontextu zaznívají i slova: „*Tak (Kristus) jedinou obětí navždy přivedl k dokonalosti ty, které posvěcuje.*“

Co nám tato slova říkají? Já to řeknu schválně vyostřeně, pak to vysvětlím: **Kdo uvěřil v Krista je v Božích očích dokonalý.** Asi se přitom ošijeme: Jak dokonalý? Vždyť i věřící dělají to, či ono, a není to vždycky zrovna hezké. Ani ta prvotní církev nebyla přece bez poskvrny a vrásky. Ani my nejsme. Tak jakápak dokonalost. A přece Písmo trvá na tom, že Kristus svou obětí „*navždy přivedl k dokonalosti ty, které posvěcuje.*“ Přijde nám to možná nepochopitelné, ale to platí.

Stejně nepochopitelné nám to může přijít např. právě u těch Korintských. Jim Pavel píše pozdrav: „*Pavel...apoštol...církví Boží v Korintu, posvěceným v Kristu Ježíši, povoláním svatým*“ (1K 1,1-2). Když pak v tom listě čteme o svárech a hádkách, o mravních výstřelcích, přijdou nám tato slova pozdravu k smíchu: 'Jak posvěcení, jak svatí? Podívejte se na ně.'

Rozumějme tomu tak, že ač jako křesťané jistě nejsme vždycky dokonalí a svatí, přesto se na nás Pán Bůh dívá jako na dokonalé a svaté. Proč? Důvod je jednoznačný: Protože na nás hledí skrze Krista, svého Syna, který se za nás obětoval a očistil nás od hříchu. Písmo může mluvit o dokonalosti křesťana jen proto, že je dokonalý Kristus. Nejde tedy v první řadě o naši dokonalost – o to jak jsme už dobří, ale jde vždy na prvním místě o dokonalost Kristovu, která je nám darována. Naše dokonalost je vždy a pouze dokonalost Kristova. O naší vlastní dokonalosti si Písmo nedělá iluze. Prorok Izajáš praví, že nejen naše hříchy, ale dokonce i naše spravedlnost (tedy to, na čem si zakládáme, to, co při sobě vidíme jako dobré) je před Bohem jen poskvrněný šat. V nás není dokonalost. A i to dobré, co konáme není často prouho hříchu, sobectví. A přece – věříš-li v Ježíše Krista, Bůh na tebe hledí jako na dokonalého. Ne proto, že bys už neměl žádné problémy, ale protože tě oděl svým odpuštěním. Jsi-li křesťan, pak na tebe Pán Bůh už nikdy nebude hledět jen jako na Petra, Pavla či Lenku, ale na Petra, Pavla a Lenku – kteří jsou v Kristu Ježíši, v něm očištěni a přivedeni před Boha čistí a dokonalí.

To je tedy první velmi důležitý, základní předpoklad, hovoříme-li o křesťanské dokonalosti. Nejde o to, že já směřuji k dokonalosti, ale, že dokonalost přišla ke mně. Tvá dokonalost před Bohem neznamená nějaké tvé duchovní mistrovství, že už jsi tak dobrý a bezproblémový, ale tvá dokonalost je ti dána darem. Je to tvůj nový stav, nový status před Boží tváří. V Kristu Ježíši už tě Bůh nebere jako zkrachovalého hříšníka, ale jako vykoupeného a očištěného Kristovou krví. Jsi *objektivně*, v Božích očích, dokonalý v Kristu, byť máš *subjektivně* ještě různé problémy a pády.

2) Dokonalost jako cesta lásky

Nejprve jsme si tedy ukázali, že dokonalost je nezasloužený Boží dar, kterým odívá každého, kdo uvěřil v Ježíše Krista. Pro jeho oběť jsou nám odpuštěny hříchy a Pán Bůh na nás hledí skrze svého Syna jako na čisté, dokonalé v něm. Jde tu tedy o dokonalost ne jako výsledek našich snah, ale jako dar shůry – díky Kristu jsi prohlášen za nevinného, v Kristu jsi přijat Bohem.

Ovšem špatně bychom tuto skutečnost pochopili, kdybychom si řekli: 'Když mi tedy Bůh odpustil a učinil čistým a dokonalým v Kristu, pak si mohu dělat, co chci. Ať udělám, co udělám, stejně mě Bůh očišťuje.' Ne. Dokonalost dána nám jako dar, jako to nové postavení před Bohem, nemáme brát nadarmo. To, že nám Bůh odpustil a nepočítá nám naše provinění, chcete-li to říci s ap. Pavlem – že Bůh nás hříšné ospravedlnil, to jako křesťané s vděčností přijímáme. A nejlépe to vděčně přijmeme, když budeme ve svém životě Krista následovat a hledat a žít pro to, co se mu líbí.

Proto Bible nehovoří o křesťanově dokonalosti jen jako o nezaslouženém daru Boží milosti, ale také jako o naší odpovědi na tento dar. Stručně shrnuto slovy poslední bibl. knihy Zjevení: „*kdo je spravedlivý, ať zůstane spravedlivý, kdo je svatý, ať setrvá ve svatosti*“ (Zj 22,11). Jiný překlad: „*kdo je spravedlivý, ať ještě až do konce koná spravedlnost, a kdo je svatý, ať se ještě posvěť.*“ To je velmi trefné: Kdo jsi byl Bohem očištěn, ospravedlněn, posvěcen, učiněn v Božích očích dokonalý – ty to také potvrď a dosvědč svým životem. Vyslechněme si k tomu několik výzev Bible: „*Nemyslím, že bych již byl u cíle anebo již dosáhl dokonalosti; běžím však, abych se jí zmocnil, protože mne se zmocnil Kristus Ježíš*“ „*A vytrvalost ať je dovršena skutkem, abyste byli dokonalí a neporušení, prosti všech nedostatků*“ „*Nevidíš, že víra působila spolu s jeho skutky a že ve skutcích došla víra dokonalosti?*“

Všechna tato slova obsahují výzvu k dokonalosti, důraz na úsilí o dokonalost. Není to pro nás však přeci jen silná káva? Můžeme opravdu dokonalosti dosáhnout? Vždyť se přistihujeme při tom, jak se nám ideál dokonalosti rozplývá v nekonečno. Co s tím? Je řešením nová a ještě větší úsilí o dokonalost. Jak tedy dojít dokonalosti?

Domnívám se, že takto položená otázka je špatně položená otázka. Pohlížet na křesťanskou dokonalost jako na seznam povinností, který si můžu odfajfkovat, je zavádějící, je mylný. Křesťanská dokonalost není přece hlavně o tom kolik zbožných činů jsem učinil nebo kolika hříchům jsme odolal. Jistě i to tu má své místo, máme usilovat o dobré

činění a zlému odolávání, ale pokud bychom chápali křesťanskou dokonalost jen takto, budeme podobni oněm zákoníkům a farizeům, o nichž jsme mluvili. V jejich podání se dokonalost měřila podle toho kolik splnili náboženských povinností. Pánu Bohu však jde o něco víc, o něco hlubšího. Poměřuje naši dokonalost především podle hloubky naší lásky k Bohu a bližnímu: „Především však mějte lásku, která všechno spojuje k dokonalosti,“ píše ap. Pavel. To zákoníkům a farizeům uniklo. Zaměřili se pouze na Boží (i lidské) požadavky. Měli podrobně rozepsaný soupis, co se smí a co se nesmí, a podle jeho plnění měřili svou dokonalost. Uniklo jim však to podstatné – že Pán Bůh hledá především vztah lásky k němu i k lidem. Tam se rodí a utváří dokonalost věřícího. Ap. Pavel píše, „lásky je naplněním zákona“ (Ř 13,10).

Ano, v realitě všichni křesťané chybujeme – mladí i staří, začínající křesťané, i jako dlouholetí křesťané. Dokonalost ve smyslu bezhříšnosti nás teprve čeká. To, co je naším úkolem zde, na této zemi, je růst v lásce k Bohu i bližnímu. Kde porosteme v lásce, porosteme pak i v konkrétních „dobrých skutcích“, bude-li náš vztah k Bohu hlubší, budou i naše činy širší. Nejde to naopak. Nejde se skrze šíři našich činů dostat k hloubce Boží lásky. Ne – z hlubokého setkání s Kristem rostou naše skutky poslušnosti a dobrých činů. Kristus je blízko nás, budeme-li i my blízko jemu, budeme na dobré cestě k dokonalosti, byť na této cestě ještě různě klopýtneme a selžeme.

Závěr

Shrňme tedy: Slepou cestou křesťanské dokonalosti je zákonická snaha o dokonalost. Biblickým ideálem je „křesťanská dokonalost“. Co se jí míní? Předně to, že Pán Bůh nás v Ježíši Kristu, pro jeho oběť, vidí a přijímá jako očištěné, dokonalé v něm. To pak máme ovšem dosvědčit i svým životem – ne však ve smyslu zákonické snahy o bezhříšnost, ale hlubším a hlubším vztahem lásky k Bohu a k bližnímu. Kde milujeme, k dokonalosti se neseme.